

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

581

Vragen van het lid **Wassenberg** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de gevolgen van de hittegolf voor dieren in de veehouderij* (ingezonden 7 augustus 2020).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 27 oktober 2020). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 3758.

Vraag 1

Kent u de berichten »Driekwart schapen heeft geen schaduw, verschillende partijen werken aan hitteplan« en »Wakker Dier eist actie: al 110 miljoen dieren hadden dit jaar hittestress«?^{1 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Heeft u gezien dat op zaterdag 8 augustus, zondag 9 augustus, maandag 10 augustus, dinsdag 11 augustus en woensdag 12 augustus 2020 temperaturen van 35 graden Celsius en hoger worden verwacht in delen van Nederland?

Antwoord 2

Ja dat heb ik gezien. Dat waren inderdaad erg warme dagen waarbij lokaal ook temperaturen boven de 35 graden zijn gemeten.

Vraag 3

Erkent u dat tot eind juli dit jaar al 110 miljoen dieren in Nederland te kampen hebben gehad met hittestress, terwijl er tot dan toe nog geen hittegolf was geweest en hoe beoordeelt u dit aantal, gezien het feit dat houders van dieren wettelijk verplicht zijn de dieren de nodige bescherming te bieden, ook bij bijzondere weeromstandigheden? Gebeurt dit naar uw mening voldoende in de veehouderij?

¹ NOS, 6 augustus 2020, »Driekwart schapen heeft geen schaduw«, verschillende partijen werken aan hitteplan, <https://nos.nl/artikel/2343134-driekwart-schapen-heeft-geen-schaduwverschillende-partijen-werken-aan-hitteplan.html>

² Hart van Nederland, 30 juli 2020, »Wakker Dier eist actie: al 110 miljoen dieren hadden dit jaar hittestress«, <https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2020/wakker-dier-wil-actiehittestress-vee/>

Antwoord 3

Het bovenstaande getal (110 miljoen dieren) is afkomstig uit het rapport «Hittestressdagen in de veehouderij» van Wakker Dier³ en gebaseerd op de uitkomsten van de «Monitor Hittestress»⁴ van Wakker Dier. Zoals Wakker Dier ook zelf in dit rapport aangeeft, gaat het hier om een schatting van het aantal dieren dat in 2020 een risico liep op hittestress tijdens een zogenoemde «hittestressdag». Of een dier ook daadwerkelijk hittestress ervaart op een dergelijke dag is echter afhankelijk van hoe het dier wordt gehouden (bijvoorbeeld door dakisolatie, koelsystemen, stalbezetting), iets wat Wakker Dier in haar schatting van 110 miljoen dieren niet meeneemt. Ik constateer dat veehouders de afgelopen jaren veel innovatieve maatregelen hebben getroffen die dieren moeten beschermen of verkoelen tijdens hete periodes. Ook legt LTO momenteel samen met veehouders en dierenartsen de laatste hand aan het Hitteplan 2.0⁵. Dit plan geeft veehouders praktische tips om hun dieren op hete dagen te beschermen.

Vraag 4

Hoeveel Full Time Equivalent (FTE) zet de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) deze zomer aanvullend in om toezicht te houden op diertransporten wanneer het warmer wordt dan 27 graden?

Antwoord 4

Toezicht op hittestress bij dieren die worden getransporteerd is onderdeel van het reguliere takenpakket van de NVWA. In de zomer wordt tijdens een periode waarbij het warmer is dan 27 graden prioriteit gegeven aan inspectie van veetransporten. Op jaarbasis is dit in 2 FTE uit te drukken, in de zomer zijn naar inschatting op één dag maximaal achttien medewerkers beschikbaar. Bij de levende keuring van dieren bij aanvoer op slachthuizen geeft de NVWA extra aandacht aan mogelijke verschijnselen van hittestress. De levende keuring van dieren voor de slacht wordt echter áltijd uitgevoerd, zodat dit niet tot extra inzet leidt. Wél kan er sprake zijn van aangepaste uren waarop de keuring plaats vindt, indien besloten wordt tot aangepaste slachttijden. Ook bij de keuring en certificering van dieren voor de levende export kan sprake zijn van aangepaste tijden waarop deze plaatsvinden (»s morgens extra vroeg of 's avonds) als het overdag warmer wordt dan 27 graden. Daarnaast wordt bij de zogenaamde «voorscreening» van dieren voor levende export gedurende de gehele zomer 2 FTE extra ingezet om ingediende aanvragen te beoordelen.

Vraag 5

Hoeveel FTE zet de NVWA deze zomer aanvullend in om toezicht te houden op het verbod op diertransporten boven de 35 graden?

Antwoord 5

Zie antwoord op vraag 4.

Vraag 6

Op welke manier waarborgt u dat dieren in stallen niet lijden onder hittestress, aangezien veehouders de wettelijke verplichting om hun dieren de nodige bescherming te bieden kennelijk lang niet altijd nakomen?

Antwoord 6

Het Besluit Houders van dieren waarborgt het dierenwelzijn, ook met betrekking tot hittestress. In artikel 2.5.4 van het Besluit Houders van dieren staat vastgelegd dat de luchtcirculatie, het stofgehalte in de lucht, de temperatuur en de relatieve luchtvochtigheid in de omgeving van het dier niet schadelijk zijn voor het dier. In artikelen 2.5.6, 2.5.5 en 2.5.8 staat vastgelegd dat indien de veehouder gebruik maakt van een kunstmatig

³ <https://files.wakkerdier.nl/app/uploads/2020/07/29151633/WD-2020-Hittestressdagen-in-de-veehouderij.pdf>

⁴ <https://www.wakkerdier.nl/campagnes/meldpunthittestress/monitor/>

⁵ <https://www.lto.nl/brede-samenwerking-om-hittestress-op-bedrijven-te-voorkomen/>

ventilatiesysteem, deze moet beschikken over een passend noodstelsel en alarmsysteem die beiden ook regelmatig moeten worden getest en gecontroleerd.

Dit jaar heeft de NVWA, ondanks een hete zomer, weinig overtredingen met betrekking tot hittestress onder dieren in stallen vastgesteld. Veehouders hebben extra maatregelen getroffen om het welzijn van hun dieren te waarborgen.

Vraag 7

Hoeveel FTE zet de NVWA tijdens de huidige hittegolf aanvullend in om te controleren op hittestress bij dieren in stallen en in de wei?

Antwoord 7

Het toezicht op hittestress bij dieren in stallen en weiden is onderdeel van het reguliere takenpakket van de NVWA. In de zomer wordt tijdens een hitteperiode de nadruk van de inspectiewerkzaamheden binnen dit domein gelegd op inspecties n.a.v. meldingen in het kader van hittestress op veehouderijen. Op jaarbasis is 11 fte beschikbaar voor de beoordeling en afhandeling van de dierenwelzijnsmeldingen.

Vraag 8

Kunt u bevestigen dat schapen al bij 23 graden last hebben van hittestress, waarbij ze gaan hijgen, sloom worden en proberen de schaduw op te zoeken?

Antwoord 8

Zoals beschreven door de WUR⁶ ondervinden schapen boven een temperatuur van 23 graden hittestress als schaduw ontbreekt. Voldoende schaduw vermindert het ongerief.

Vraag 9

Is het juist dat driekwart van de schapen in de wei in Noord-Holland geen enkele vorm van schaduw heeft en is dit percentage (naar verwachting) door te trekken tot het landelijke niveau?

Antwoord 9

Hier heb ik geen gegevens over.

Vraag 10

Welke percentages koeien, paarden en geiten hebben in de wei geen enkele vorm van beschutting en vindt u dit wenselijk?

Antwoord 10

Hier heb ik geen gegevens over.

Vraag 11

Wat moet de buitentemperatuur zijn waarboven het houden van dieren in de wei zonder beschutting beschouwd wordt als een overtreding van de zorgplicht voor dieren en welke sanctie staat daarop?

Antwoord 11

Tijdens warme dagen is extra aandacht voor het welzijn van dieren van groot belang. In het Besluit Houders van dieren is voorgeschreven dat een veehouder dieren die buiten worden gehouden bescherming moet bieden tegen slechte weersomstandigheden en gezondheidsrisico's. Dit betekent dat ze voldoende schaduwplekken moeten bieden op een hete zonnige dag is, of dat ze op een andere wijze zorg moeten dragen voor de bescherming van de dieren. Als de NVWA tijdens inspecties, bijvoorbeeld naar aanleiding van meldingen, overtredingen aantreft zal hiertegen worden opgetreden. Het interventiebeleid is daarbij leidend. Ik kan geen exacte buitentemperatuur definiëren waarboven het houden van dieren in de wei zonder beschutting beschouwd wordt als een overtreding van de zorgplicht voor dieren. Hittestress is niet te koppelen aan één specifieke temperatuur, maar is afhankelijk van meerdere factoren zoals schaduw, luchtvochtigheid.

⁶ <https://edepot.wur.nl/5282>

Vraag 12

Hoeveel van zulke overtredingen zijn er in 2018, 2019 en 2020 vastgesteld?

Antwoord 12

Er zijn geen gegevens voor het jaar 2018 omdat de afdoening voor het eerst vanaf 2019 specifiek wordt bijgehouden. In dat jaar is één schriftelijke waarschuwing gegeven. Deze had geen betrekking op aanwezigheid van beschutting, maar op het niet scheren van schapen wat hittestress opleverde. In 2020 zijn er tot 16 augustus twaalf schriftelijke waarschuwingen opge maakt. Bij twee inspecties is een rapport van bevindingen en een proces-verbaal opgemaakt, hierbij werden naast het onvoldoende beschermen van de dieren meer dierenwelzijnsovertredingen aangetroffen.

Vraag 13

Welke maatregelen gaat u nemen om dieren in de wei te beschermen tegen hitte?

Antwoord 13

Zie antwoord op vraag 11. Ik neem nu geen aanvullende maatregelen, de regels zijn gesteld in het Besluit Houders van dieren en de veehouder dient zich hier aan te houden.